

Прай тиксі кізілерде тјрелер (праволар) декларациязы

Алылган паза искірілген Јјн Ассамблеяның 217 А (III) резолюциязының 10 алай айда (декабрь айда) 1948 чылда

Сјс алны (Преамбула)

Санға алып, постың синін пілінгенін саназарынын, хайзы прай кізілерде чоннар тјлінде пар, оларның тиң паза пыластырбас тјрее (право) пос чуртастың, пос оңдай чуртастың, сын паза прай тиксі амыр чуртас тјстігі (основа) полча; паза

санға алып, нимее салбанын паза хырт кјріргенін кізі тјреелеріне (праволарға) нимее салбас оңдай чабал актарға ағылғаннар, хайзы чоннардың ах сағысты еректірчелер, паза андағ чир чарыхты педіргені хайда кізілер сјс паза киртініс (убеждение) пос оңдайы пар полар паза хорғыс чох паза хызылғаны чох чуртирлар паза, кізілерні пјзік кестеніске искірілген; паза

санға алып, кізі тјреелері (право) елге арачылирға кирек толдыраын ечен, кізі ирік чох , халғанчы кирек ние чіли, тирания паза пазыныс тоғыра кјдірілебезін; паза

санға алып, чоннарның ынархас палғалыс јзізіне полызарға кирек; паза санға алып, Піріккен Нацияларның чоннары Уставта постарының киртіністерін јјн кізі тјреелері, постың синін пілінгенін паза кізінің аарлиине паза ир паза ипчі кізілернің тиң праваларын киречілібіскеннер паза пјгінге алғаннар социальной прогресске паза чуртас синіне хабазарға паза чуртас оңдайларын артых пос оңдайда чахсыландыраға; паза

санға алып, хазналар-членнар Піріккен Нацияларның Организациянын хада, прай чоннар аразында кізі тјреелері паза јјн пос оңдайларны улуғланысха паза хабазарға паза хоостыра поларға сјс пиргеннер; паза

санға алып, пу кізі тјрелері паза пос оңдайларны прай тиксі оңарғаны улуғ пілдірілігі пу сјс пиргенге толдыра пјгінге,

Јјн Ассамблея,

Искірче пу Прай тиксі кізілерні тјреелер декларациязын Пјгінге хайзын прай чоннар паза хазналар пјгерге кестенерге киректер андағ ползын полған на кізі паза полған на јменің органы, хақан-да санға алып, пу Декларацияны, кестенгеннер егредіг паза чарытханы хоостыра пу тјрелеерні паза пос оңдайларны улуғланысха хабазарға паза чіткіче пирерге, национальнай паза чоннар аразындағы прогрессивнай мероприятиялар хоостыра , прай тиксі паза эффективнай санасханы паза оларның толдырылғанын хайди хазналар Организация членнері чоннар аразында, іджк чоннар аразында кемні территориялары оларның юрисдикция алтында.

1 Статъя

Полған на кізі пос паза тиң тјріпче паза тиң постың синін пілінгенін паза тјрелерініңде полча. Олардың сағынғаны паза арығ сағыс пар паза харындастар чіли тудынарға киректер.

2 Статъя

Полған на кізінің пу Декларацияда искірілген прай кізі тјрелері паза прай пос чуртас оңдайлары (свободалары) поларға кирек, пір пасхаланыс даа чох, расовай, теернің јј, ир алай ипчі кізі, тіл, религия, политической алай пасха даа киртініс, национальнай алай социальнай чонға кірчеткен хоостыра, ниме-ноо (имущественнай), сословнай алай пасха да положениеліг.

Ағаа хоза, чарабинча политической, правовой алай чоннар аразындаы хазнаны статусызы тјстегі хоостыра хайдығ да пасхазы идерге алай территория хайдар кізі кірче, санаспин пос алынаңа территория алай чох, пос устағлығ алай ба пірее хайди хызырылған суверенитеттіг.

3 Статья

Полған на кізінің пар тјре чуртасха, пос оңдайлығ чуртасха паза теерге чарабазына (неприкосновенность).

4 Статья

Пірдеене хулда поларға чарадылбинча; хул паза хулларны садығ хайдығ даа оңдайлығ чарадылбинча.

5 Статья

Пірдеезін иреелирге алай чабал, кізі нимес чіли, пазынарға постың синін пілінгенін тезіерге чарадылбинча.

6 Статья

Полған на кізінің ,хайда даа ол полчатса, правосубъектнай санағлығ поларға тјре пар.

7 Статья

Прай кізілер елге алнында тиңнер паза пір даа пасхаланыс чох елге тиң арачылырына тјреліг. Прай кізілер полған на дискриминацияның, пу Деклапацияны сайбапчатхан, тиң арачылырына тјрелеріг, паза хайдығ да полған чабал кирекке андығ дискриминацияға тартханы.

8 Статья

Полған на кізінің пар тјре тјрелері компетентнай национальнай чарғылардың эффективнай праваларын чазылғанына хақан аның јјн тјрелері, конституцияның алай елгенің ағаа пирилген, сайбалчалар.

9 Статья

Пірдеезін пойли арестовать полғанынаке, тутханысха алай сергеніне чарабинча.

10 Статья

Полған на кізінің пар тјре, поэның тјреелері паза обязанностьтарын чарат саларға паза піліп аларға уголовнай пыролас тјстені, тјреліг, тиң полчатханында тјстегі хоостыра, аның чарғы кирегі сын азығ кјрілген паза прай киректеені санасха алылған пос алынча паза орта сын чарғының.

11 Статья

Полған на кізінің пар тјре, хомай кирек ечен пыролатчатхан кізінің тјре пар пыро чох саналарға аның пырозы законнай оңдайның табылған читіре сын азығ чарғы езеріг хоостыра хайда ағаа прай арачылыныс оңдайлар пірілчелер.

Пірдеезі чарғылат саларға чарадылбинча сайбағ ечен хайзы хай пірее сайбағ иткен тјстігде алай ниме итпеені ечен, хайзы оларды иткен туста национальнай законнар алай чоннар аразындағы право хоостыра сайбаға саналбаннар. Іджк чарадылбинча хатығлас хайзы сайбағ иділген туста кирілген чарапчатхан хатығластың аар.

12 Статья

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның поэнының чуртазына паза сјбіре чуртазына ара кіерге, пойли кізі теңмезін сайбирға харазарға, аның чурттының, аның пічіктерінің чазыт нимелерге кіерге алай аның чезіне паза репутациязына. Прай кізінің андағ ара кіергенің елге арачылырына тјре пар.

13 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайча чјріске сығарға паза чуртачаң чирге полған на хазна істінде.

Полған на кізінің пар тјре полған на хазназа парыбызарға, ол санда поэы чуртапчатахан хазнаның, паза нандыра поэнының хазназынзар айлан кил турарға.

14 Статья

Полған на кізінің пар тјре хостадарның пасха хан-чиринде чазынчаң чир тілірге паза пу чазынчаң чирнің тузаланарға.

Пу тјренің тузаланарға чарабас хақан хостадар тјстелче, сынында политической нимес сайбағ итсе, алай Піріккен Нацияларның Организациязының харазығтарына паза принциптеріне тоғыра парчатхан киректер.

15 Статья

Полған на кізінің гражданстволығ поларға тјре пар.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның гражданствозын алай гражданство алыстыраын пыластырарға.

16 Статья

Чазы читкен ир паза ипчі кізілер тјреліг расовай, национальнай алай религия танығ хоостыра пір де хызырғаны чох хоных хонарға паза поэнынын сјбіре тестирге. Олар тің тјрелернің тузаланчалар хоных хонарда , хоных тузында паза чарылыста.

Хоных хонарға чарадылча пос паза толдыра ла ікібезинин хоных хончатханнардың чарадығларында.

Сјбіре јменің јјн паза сын уйазы паза аның тјре јменің паза хазнанын саринаң арачыласха пар.

17 Статья

Полған на кізінің пар тјре ниме-нооның ээленерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның ниме-ноо пылазарға.

18 Статья

Полған на кізінің пар тјре пойли сағысха,ах сағысха паза религия; пу правоға кирче пос алынча поэнын религиязын алыстырырға алай киртініс паза поэның религиязына киртінерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада, чонның алай пос алынча оңдайдың егредігде, Худайға пазырар туста ағ паза религиознай паза ритуальной кибірлер толдырыста.

19 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ киртініске паза пос оларды чоохтирға; пу тјренің санда пар свобода тудых чох поэның киртініс тудынарға паза пос оңдайлығ тілирге, аларға паза тарадарға информацияны паза идеяларды хайдығ да кирек нимелердің хазна границелерге даа қјрбин.

20 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ хорғыс чох чыылығларға паза ассоциацияларға.

Пірдеезі пірее ассоциацияза кестегліг кирерге чарадылбинче.

21 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос хазна устирында айғазарға қјні алай пос табылған кізі хоостыра.

Полған на кізінің пар тјре тің хазнадағы службаға кірер оңдай поэнын хазназында.

Чонның кестенізі елге правительствованын тјстігі поларға кирек; пу кестеніс поэна искіргені периодическай паза сын табығларда табарға кирек, хайзы прай тиксі паза тиң табығ тјреліг иртірерге кирек чазыт табығлар хоостыра алай пасха тің формалдар хоостыра, табығлар свободазына читкіче пирерге.

22 Статья

Полған на кізінің пар тјре јмениң члені полып, социальной читкіче пирергене паза кирек толдырғанына анның поэның синін пілінгені полызарға паза анның алынча омазы пос јзізі экономической, социальной и культурнай областарда праволарын национальнай кестеніс хоостыра паза чоннар аразындағы хабазығ паза полған на хазнаның структуразы паза ресурстары хоостыра.

23 Статья

Полған на кізінің тоғысха пар тјре, пойли тоғыс таллирына, сын паза оңдайлығ тоғыс оңдайларға паза тоғыс чох полғанның тоғыр арачылааны.

Полған на кізінің пар тјре пірде дискриминация чох тин тоғыс ечен тиң тјлирге.

Полған на тоғынчатхан кізінің пар тјре орта паза сын сыйых пиргеніне, кізі чуртазына поэна паза анын сјбирезіне турызар читкіче пирерге, паза кирек

полза ,хозылғаны пасха социальной кирек нимелер читкіче пирерге.

Полған на кізінің пар тјре профессиональной союзтар тјстирге паза профессиональной союзтарза кирерге поэынын кирексіністерін арачылирга.

24 Статья

Полған на кізінің тјре тынанарға паза маң тусха пар, ол санда сағыстығ тоғыс кені хызырғаны паза тјлегліг периодической отпуска тјре пар.

25 Статья

Полған на кізінің пар тјре андаг чуртас синіне, ол санда ас-тамах, кипазах, чурт, имнег сыныхтағ паза прай кирек социальной поэызығ, хайзы хазых паза чахсы хоних поэына паза анын сјбіріне хабас пирерге кирек, паза тјре тоғыс чох полар туста, ағырығ, кинек полғаны, јкіс полғаны, улуғланыбысса кирт туста алай пасха да киректе хақан чуртирға кирек нимелер чідіргені ол пыролығ нимес оңдайлар киліс парған туста.

Іце полғаны паза олған тузы алынча сыныхтаға паза поэызыға тјре пирчелер. Прай палалар хонихта алай ба чох тјреннер тин социальной арачылыныстын тузаланарга киректер.

26 Статья

Полған на кізінің егредіге тјре пар. Егредіг тике поларға кирек пастагы паза ортын угредиг теерге андаг поларға кирек. Пастагы егредіг обязательной поларға кирек. Технической паза профессиональной егредіг прайзына киліскек поларға кирек, паза пјзік егредіг прайзына тин киліскек полған на кізінің келігі тјста поларга кирек.

Егредіг айландырыбызарға кізінің толдыра јскеніне айландырыбызарға кирек паза кізінің тјрелеріне паза јјн пос оңдайларға улуғланыс јскеніне. Егредіг прай чоннар ароазында,расовой паза религиозной группалар аразында удур-тјдір піліскеніне, сыдамаға паза ынархасха поэызарга кирек, паза Піріккен Нацияларның Организацияның амыр чуртас турызары тоғызына хабазарға кирек.

Іце-пабалар приоритетной тјрееліг постарының кічіг частығ палаларға егредіг кјрім таллирға.

27 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос чон јмезиниң культурной чуртаста пойли аралазарға, искусстванын тың хынып тузаланарға, научной прогрессте аралазарга паза анын пайынаң тузаланарга.

Полған на кізінің пар тјре арачылысха аның моральной паза материальной кирексіністерін, хайзы ол авторы полчатхан научной, литературной алай художественной тоғыстарның салтары полчалар.

28 Статья

Полған на кізінің социальной паза чоннар аразындағы чаа чох, амыр чуртасха, хақ ан пу Декларацияда пазылған праволар паза свободалар тооза толдырарға чарир,тјре пар.

29 Статъя

Полған на кізінің пар обязанностар јмезінің алнында, хайда ла аның омазына пос паза прай сариның тыырға оңдай полар.

Праволарның паза свободадарын толдырарында полған на кізі законнаң паза чон аразындағы кізі праволарнаң кјрілген (ограничениелер) (хызырчатхан мералар) ла тарадылчалар кізінің праволарның паза прайзының јјн свободадары улуғлап саңай пасхаларының праваларына паза свободадарына кирек санасханы паза улуғлааны читкіче пиргені ечен паза моральдың, чон аразындағы иптіг полғаны паза чонның чахсы чуртастың демократическай јмеде сын кирексіністер толдырарын ечен.

Пу праволар паза свободадар толдырғаны Піріккен Нацияларның Организациязының харазығларына паза принциптерине хайди де тоғыр полбасха кирек.

30 Статъя

Пу Декларацияда пір дее ниме пасха хазнаның, чонның, хайдағ-да јменең алай алынча кізнең хайдағ даа тоғыстаң айғазар алай пу Декларацияда пазылғанны сайбир право чоннарның праволарын чох идер педінін сайбабчатхан тіп саба чарыдылбазын.